

Gedeputeerde Staten Staten Noord-Holland

Ter attentie van de heer Edward Stigter

Kopie: Commissie RWK

Betreft: Vragen WindAlarm

Amsterdam, dinsdag 26 januari 2021

Geachte heer Stigter,

Windalarm¹ is een groeiend initiatief van burgers die zorgen hebben over de plaatsing van Industriële Windturbines dichtbij woningen en in de natuur. Dit initiatief is gestart als Windalarm IJburg/ Amsterdam en breidt zich inmiddels verder uit over de provincie Noord Holland.

In de commissievergadering van RWK van 11 januari jl. werd de RES besproken².

Tijdens dit debat ging het veel over het al dan niet aanwezig zijn van draagvlak. Insprekers gaven al aan meer regie van de provincie nodig te vinden in het geval van Amsterdam, en stuurden een analyse van het draagvlakonderzoek van Windalarm mee met de stukken.

Voor Amsterdam is de 600 meter norm los gelaten. Als er voor de plaatsing van een windturbine echter geen draagvlak is, dan moet deze op minimaal 600 meter van bewoning worden geplaatst.

Of, zoals u het zelf schrijft in uw blog van februari 2020: leefbaarheid en energietransitie hand in hand:³

"Daarom wil ik de mogelijkheid openhouden om af te kunnen wijken van die 600 meter. Zodat het op plekken waar dat nu niet mogelijk is, maar waar bewoners en gemeenten dat wél graag willen, windmolens kunnen komen. (...)Dat betekent dus niet dat er overal zomaar windmolens komen. Alleen daar waar het kan en waar mensen het willen."

In beantwoording van vragen over draagvlak gaf u aan dat de rol voor de beoordeling van draagvlak ligt bij de gemeente.

¹ <https://windalarm.amsterdam/>

² [Vergadering Statencommissie RWK 11-01-2021](#)

³ https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2020/Februari_2020/Blog_Edward_Stigter_leefbaarheid_en_energietransitie_hand_in_hand

PROVINCIE MOET DRAAGVLAK BEOORDELEN

Wij zijn van mening dat de provincie een zeer belangrijke rol heeft in het beoordelen van draagvlak en wel om de volgende twee redenen:

Reden 1: Gemeenten voeren draagvlakonderzoek niet goed uit

De gemeente Amsterdam heeft een enquête uitgevoerd naar de mening van bewoners over de plaatsing van windmolens. Deze enquête bleek later een draagvlakonderzoek te zijn.

In de introductie werd door de gemeente de suggestie gedaan van financieel gewin, en werd er ontoereikende informatie verstrekt over de mogelijke afstanden van de windmolens tot huizen.

Ook is de informatie die mensen invulden bij de toelichting op de gesloten vraag door de gemeente niet meegenomen.

Uit de toelichting blijkt dat de ruime meerderheid van mensen die *voor* windmolens als zodanig zijn, en 70 % van *alle* respondenten aangeeft dat ze voorwaarden hebben; met name dat windmolens ver van bewoners moeten staan en dat geen natuur wordt aangetast.

Mensen maken dus onderscheid tussen twee verschillende situaties:

1. Windmolens op voldoende afstand van woningen
2. Windmolens dichtbij woningen.

Doordat de gemeente in dit onderscheid niet heeft willen maken, wordt nu het algemene draagvlak voor windmolens door de gemeente misbruikt om de Amsterdamse gemeenteraad, u, Provinciale Staten en andere partijen te misleiden met de claim dat er ook voor windmolens dichtbij woningen draagvlak is.

Tevens is in de enquête gevraagd naar de meningen over de zoekgebieden. Hieruit blijkt dat in zes van de zeven zoekgebieden geen draagvlak is voor plaatsing van windturbines.

Ook hier gebruikt de gemeente draagvlak van bewoners buiten de zoekgebieden om draagvlak voor het totale plan te claimen en u te misleiden.

Tot slot wordt het rapport gebruikt om alle omwonenden in zoekgebieden, die zich terecht zorgen maken om de gezondheid van henzelf en hun kinderen, weg te zetten als Nimby. Dat is blijkbaar ook een excuus om vervolgens niet meer serieus in te gaan op hun bezwaren.

Deze enquête, alsmede de analyse van de antwoorden door de gemeente, zullen de toets der kritiek van goede onderzoekers niet doorstaan. De conclusie die de gemeente trekt (voldoende draagvlak), en die pleit voor het door de gemeente gewenste beleid, is fout.

Zie voor nadere onderbouwing de bijlagen 1 en 2.

Als men de bewoners die antwoorden hebben gegeven wel serieus neemt en hun antwoorden ook echt bekijkt, dan kan er maar één juiste conclusie zijn van deze enquête: er is geen draagvlak voor de huidige windmolenplannen van de gemeente Amsterdam.

Het gebrek aan draagvlak wordt onderstreept door het feit dat de Windalarm petitie⁴ inmiddels meer dan 9000 keer is ondertekend.

⁴ <https://windalarm.amsterdam/nl/petitie>

Tevens waren er op een speciale insprekavond van de gemeente Amsterdam over de RES ruim 160 sprekers waarvan geen enkele voorstander van plaatsing (iig op korte afstanden) in Amsterdam.

(Van de 12 mensen die *we*/voorstander van plaatsing van windturbines in Amsterdam waren, bleken er namelijk 11 commerciële belangen in die sector te hebben. Zie verder bijlage 5.)

Mocht u zich een beter beeld willen vormen, kunt u dit inspreken hier terug zien:

<https://amsterdam.raadsinformatie.nl/vergadering/815342/Insprekavond%20Plaatsing%20van%20windmolens%20in%20Amsterdam%2012-01-2021>

Deze vergadering van 5 uur en 30 minuten zal u een realistischer beeld geven van het “draagvlak” dat er in Amsterdam in diverse stadsdelen bestaat (en u zult ook zien dat er veel stemmers van GroenLinks tussen zitten.)

Ook worden lokale politici inmiddels overstelpt met berichten van bezorgde burgers, die zich uitspreken tegen de plannen.

Leest u eens de brief van de bewonerscommissie HoefijzerPlus uit Amsterdam Zuid-Oost aan de stadsdeelcommissie in bijlage 3.

Wij kunnen ons niet onttrekken aan de indruk dat de ambitie van enkele bestuurders wordt doorgedrukt ten koste van burgers⁵.

Wat de motivatie van de Amsterdamse gemeenteraad ook zal zijn om met deze zoekgebieden akkoord te gaan, een goedkeuring van de gemeenteraad is beslist geen garantie voor draagvlak.

Het is dus aan de provincie om te onderzoeken/beoordelen of er draagvlak is.

Indien dit niet het geval is, zoals in Amsterdam, dan kan er geen uitzondering gemaakt worden de windmolens binnen 600 meter vanaf bewoning te plaatsen. Wij verzoeken u te zorgen dat er geen vergunning wordt verleend voor plaatsing van windturbines binnen deze afstand in Amsterdam.

Reden 2: Gemeenteraad vertegenwoordigt benadeelde bewoners niet of onvoldoende

In praktijk blijkt dat veel gemeenten zoekgebieden voor windenergie positioneren aan de randen van hun gemeente.

Hiermee worden direct omwonenden in buurgemeenten geraakt. Door de beslissing over draagvlak aan een gemeente te laten, worden omwonenden niet vertegenwoordigd in de beslissing.

Zo heeft de burgemeester van Oostzaan zijn ongenoegen richting Amsterdam al laten blijken over plaatsing van een windturbine⁶. Op 18 januari is in Oostzaan een motie aangenomen waarin zij Amsterdam vraagt te stoppen met de plannen voor windturbines aan de NoorderIJplas⁷. Ook de gemeente Zaanstad beklagt zich bij gemeente Amsterdam⁸ over de windmolenplannen.

⁵ https://www.npostart.nl/de-hofbar/19-01-2021/POW_04931868

⁶ <https://www.telegraaf.nl/nieuws/2000621074/boze-buren-amsterdam-plant-windturbines-op-onze-grens>

⁷ <https://ris2.ibabs.eu/Reports/ViewListEntry/oostzaan/493ce84d-14ff-4d9f-802b-f382760c33b8>

⁸ <https://www.ad.nl/amsterdam/ook-zaanstad-beklaagt-zich-over-windmolenplannen-amsterdam~aa538217/>

En hieronder een tabel uit het onderzoek dat de gemeente Diemen liet uitvoeren naar de effecten van windturbines in verschillende zoekgebieden⁹. Kijkt u bij “Woningen in nabijheid”:

	1a Diemer Vijfhoek a	1b Diemer Vijfhoek b	2 Vattenfall-terrein	3 Tussen Amsterdam- Rijnkanaal en A1	4 Diemberbos (west)	5 Diemberbos (oost)	6 Tussen A1 en spoorlijn Diemen – Weesp (west)	7 Tussen A1 en spoorlijn Diemen – Weesp (oost)
Kosten								
Totale ontwikkel- en beheerkosten (per jaar)	€ 1.791.000	€ 1.576.000	n.v.t.	€ 316.000	€ 903.000	€ 905.000	€ 304.000	€ 313.000
Totale ontwikkel- en beheerkosten per GWh (per jaar)	€ 39.000	€ 22.000	n.v.t.	€ 41.000	€ 39.000	€ 39.000	€ 39.000	€ 41.000
Woningen in nabijheid (binnen 1,5 km)								
Totaal	2.357	2.357	n.v.t.	1.189	3.900	1.970	6.692	814
Gemeente Diemen	75	75	n.v.t.	192	291	132	6.552	259
Gemeente Amsterdam	2.260	2.260	n.v.t.	976	3.584	1.636	140	538
Gemeente Weesp	2	2	n.v.t.	1	10	182	0	2
Gemeente Gooise meren	20	20	n.v.t.	20	15	20	0	15
Afstand tot beschermde natuur (in km)								
NNN	0	0	< 0,5	0	0	0	< 0,5 ⁵	0
Natura2000	< 0,5	< 0,5	< 0,5	1,5	2	1,5	3	2
Bijzonder Provinciaal Landschap	0	0	0	0	< 0,5	< 0,5	< 0,5 ⁶	< 0,5

Bij bijna alle opties is de overlast buiten de gemeente Diemen groter dan binnen de gemeente Diemen.

Daar komt bij dat:

- Bij optie 1a ligt de nog niet gebouwde wijk IJburg II ook in deze straal. Daar komen nog > 10.000 woningen in Amsterdam bij.
- In zoekgebied 5 is de gemeente Weesp nog >1000 woningen aan het realiseren.

Om te komen tot zoekgebieden met draagvlak, kan niet gesteld worden dat dit verkregen wordt door instemming van de gemeenteraad van Diemen.

Doordat veel windturbines bij de gemeentegrenzen worden geplaatst, is de instemming van een gemeenteraad dus niet maatgevend voor het aanwezige draagvlak. Hier ligt een taak voor de provincie.

Indien de provincie niet op een andere objectieve wijze vaststelt dat er draagvlak is voor deze zoekgebieden, dan kan er geen uitzondering gemaakt worden de windmolens binnen 600mtr bij bewoning vandaan te plaatsen.

⁹ Rapport Decisio: rapport staat niet online, maar kan op verzoek worden toegezonden. (of opgevraagd bij gemeente Diemen:

[https://www.diemen.nl/Onderwerpen/Diemen zet wind en zon op de kaart/Belangrijke onderzoeken ruimtelijke en technische informatie\)](https://www.diemen.nl/Onderwerpen/Diemen%20zet%20wind%20en%20zon%20op%20de%20kaart/Belangrijke%20onderzoeken%20ruimtelijke%20en%20technische%20informatie)

OORZAAK GEBREK DRAAGVLAK

Tijdens de commissievergadering werd ook gezocht naar redenen voor het ontbreken van draagvlak. Moest er wellicht extra informatie naar de burgers? Moest er wellicht een extra participatieplan worden opgesteld?

Luisterend naar de achterban van Windalarm, die inmiddels *we*/geïnformeerd zijn, is er zeker veel commentaar op de manier waarop bewoners (niet) in processen zijn betrokken. Uit promotieonderzoek naar de wijze waarop de overheid besluiten neemt over windmolenparken¹⁰, blijkt dat dit eerder regel dan uitzondering is. Daarnaast lijken er drie inhoudelijke hoofdredenen voor gebrek aan draagvlak:

Reden 1: Risico's voor de gezondheid

Allereerst is er 'gewone' geluidshinder, waarbij 1 op de 10 van de meest nabije omwoners volgens het RIVM zelfs ernstige geluidshinder ondervinden¹¹. Deze geluidshinder leidt tot minder welbevinden en minder levenskwaliteit. Dat gebeurt al bij relatief lage geluidsniveaus.

Windturbines dichtbij bewoning leiden daarnaast tot extra gezondheidsrisico's oa door slaapstoornis door het geluid dat dag en nacht doorgaat. Geluidshinder wordt beoordeeld aan de hand van een wet uit 1979. Deze ruim 40 jaar oude wet ziet niet toe op Laagfrequent Geluid.

Er is steeds meer wetenschappelijk bewijs voor de relatie tussen gezondheidsklachten en geluidshinder inclusief dit Laagfrequent Geluid. Daarnaast is over de lange termijn effecten van Laagfrequent Geluid nog onvoldoende bekend. Zie voor een verdere onderbouwing bijlage 6.

Voorzorgsprincipe

Zoals onder andere blijkt uit verschillende aangevoerde onderzoeken in bijlage 6 zou de provincie minimaal moeten aannemen dat de risico's op schadelijke gevolgen voor de gezondheid van omwonenden realistisch zijn; zelfs als de huidige normen worden gehanteerd.

Op basis daarvan heeft de overheid de plicht om omwonenden uit voorzorg te beschermen¹².

Ook in de provincie Zuid Holland wordt op basis van de ervaringen met windpark Spui en de duizend(en) klachten momenteel gekeken om de afstanden tussen bewoning en turbines te verruimen tot 2 kilometer.¹³

¹⁰ <https://www.uu.nl/nieuws/overheid-betrekt-burgers-niet-genoeg-bij-plaatsen-windmolens>

¹¹ https://www.rivm.nl/sites/default/files/2018-11/Kennisbericht_Geluid_van_windturbines_versie_1punt0_20150611.pdf

¹² <https://windalarm.amsterdam/nl/nieuws/Voorzorgsbeginsel-moet-bewoners-beschermen-tegen-turbineplannen>

¹³ <https://www.ad.nl/voorne-putten/windmolens-verder-weg-van-woningen-zetten~a74de1ee/>

Je hoeft niet te wachten met maatregelen nemen tot schadelijke effecten zijn bewezen

- CU/SGP, GroenLinks, SP en Denk

Op basis van het voorzorgsprincipe zou de provincie een minimale afstand van woningen tot windturbines moeten aanhouden zoals veel wetenschappers bepleiten: minimaal 10x de tiphoogte met een minimum van 1.500 meter.

Reden 2: Vernietiging van natuur en leefomgeving

Een tweede oorzaak voor gebrek aan draagvlak is dat de plaatsing van windmolens unieke natuur- en recreatiegebieden zal vernielen en, bv in gebieden zoals het IJmeer, waar ernstige schade aan de trek, fouragering en schuil van vogels worden toegebracht. Natuur- en vogeltrek gebieden zijn meestal niet planbaar, en zijn op bepaalde plekken ontstaan. Die moeten gekoesterd worden. Van industriële windturbines kunnen we zelf bepalen waar ze komen. Laten we plekken kiezen waar de minste schade aanrichten.

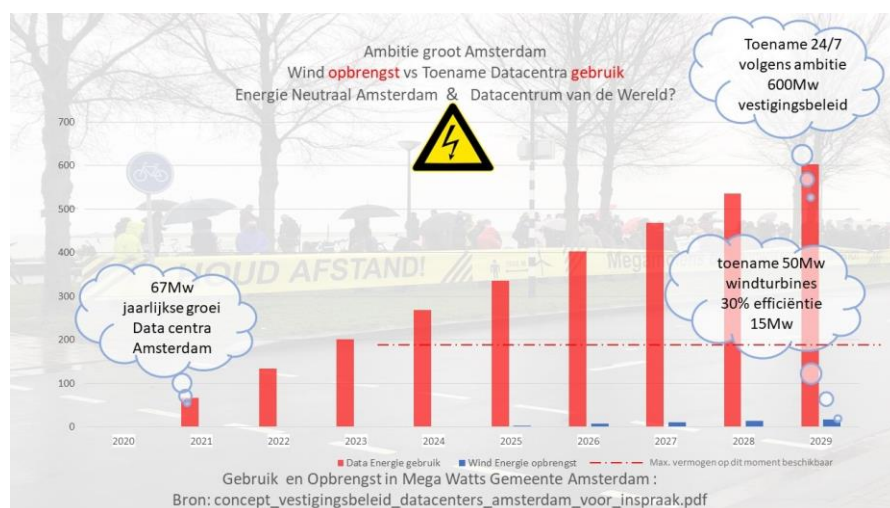
Reden 3: Gebrek aan samenhang in beleid

Er is meer beleid dan alleen de Regionale Energie Strategie. Burgers zien waar de overheid geld en middelen aan besteedt, wat daarvan het doel is, en wat de gevolgen zijn.

Vervolgens beoordeelt zij ook hoe de plaatsing van windturbines bijdraagt of samenhangt met ander beleid.

Voorbeeld 1: Behoeftte aan energie

Er wordt burgers gevraagd in het kader van de energietransitie offers te brengen. Maar als je als burger dan ziet dat er ook een datacenter beleid is dat gericht is op groei, met een enorme stroombehoefte¹⁴, gaat deze oproep mank:

De verhouding tussen een werkelijke bijdrage aan een oplossing en de hoeveelheid nadelige gevolgen die aan die oplossing kleven is zoek. Dit zorgt niet voor draagvlak bij de burgers voor de energietransitie.

Het verhaal dat de windenergie wordt gebruikt voor woonhuizen is een charmant verhaal, maar dat klopt technisch natuurlijk niet en wordt door burgers ook niet los gezien van de zakelijke/industriële energiebehoefte.

Voorbeeld 2: Natuur- en recreatiegebieden

In Nederland wordt zeer veel geld en moeite gestoken in het onderhouden van onze schaarse natuur in stedelijk gebied, er zijn er op Europese schaal beschermde gebieden zoals het IJsselmeergebied, inclusief het IJmeer, en andere gebieden om ruimte te geven aan de natuur. Ook in de planning en aanleg van recreatiegebieden wordt veel geld en energie gestoken.

Al dit beleid wordt teniet gedaan door plaatsing van Industriële Windturbines. Dit zorgt wederom niet voor draagvlak.

Voorbeeld 3: Adviezen van experts

In het advies 'Via Parijs' van het college van Rijksadviseurs¹⁵ wordt een ontwerpverkenning gepresenteerd naar een klimaatneutraal Nederland.

Hierin worden vier scenario's geschetst voor windenergie (Zie bijlage 7). Hiervan is het minst gewenste scenario het confettiscenario, waarbij alle windturbines in kleine clusters verspreid komen te liggen over het land. Precies het resultaat van het RES-beleid.

Omwonenden wordt gevraagd met continue hinder en gezondheidsrisico's te leven zodat een in ogen van experts onwenselijke situatie kan worden gerealiseerd. Dit zorgt wederom niet voor draagvlak.

Conclusie

Dit gebrek aan draagvlak gaat niet opgelost worden door extra informatie of nieuwe participatietrajecten.

Dit wordt opgelost door het zorgen dat industriële windturbines op voldoende afstand van bewoning worden geplaatst (10 x de tiphoogte met min. 1500 meter), en niet in, of met schade voor, natuurgebieden en soorten.

SCENARIO: PROVINCIE DOET NIETS

Indien de provincie besluit geen verantwoordelijkheid te nemen en gemeenten toelaat om zoekgebieden met windturbines dichtbij bewoning toe te staan, dan zijn er volgens u nog mogelijkheden op inspraak en participatie door bewoners in een later stadium, gaf u aan in de commissievergadering.

De gemeente Amsterdam informeert haar bewoners ook over inspraak in de brief uit bijlage 4.

¹⁵ https://www.collegevanrijksadviseurs.nl/binaries/college-van-rijksadviseurs/documenten/publicatie/2019/10/17/via-parijs/20191014_ViaParijs_Leesversie_lowres.pdf

Op pagina 2 van de brief staat het volgende:

Meepraten, meeprofiteren en inspraak

Na de definitieve vaststelling van de zoekgebieden kunnen partijen zich melden om in een zoekgebied windmolens te realiseren. Dat kunnen energiebedrijven zijn, maar ook energie-coöperaties of bijvoorbeeld waterschappen. Deze partijen moeten, voorafgaand aan de vergunningaanvraag, samen met de omgeving een plan opstellen dat beschrijft hoe bewoners worden betrokken, kunnen meepraten en meeprofiteren en ook hoe de inspraak is geregeld. Bewoners worden per brief uitgenodigd om actief deel te nemen aan het opstellen van dit participatieplan.

Daarnaast moeten voorafgaand aan de vergunningsaanvraag meerdere onderzoeken zijn uitgevoerd. Denk aan een milieueffectrapportage waarin heel concreet is aangegeven welke mogelijke schade op de natuur kan optreden en of dat aanvaardbaar is. Ook moet onderzoek worden gedaan naar geluid en windsnelheden.

Pas als het participatieplan door het gemeentebestuur is goedgekeurd en de onderzoeken zijn afgerond, kan een plan voor realisatie van een windmolen verder worden uitgewerkt en een vergunning aangevraagd. Tegen een verleende vergunning kan bezwaar en/of beroep worden aangetekend.

Als men deze passages leest, krijg men het gevoel dat je als bewoner nog alle kans hebt om invloed uit te oefenen. Wij begrepen bij het volgen van uw commissievergadering, dat u richting de commissie doelde op deze inspraak.

Maar wat staat hier nu eigenlijk?

Zodra een zoekgebied is vastgesteld mag een partij een vergunning aanvragen. Dit zal een commerciële partij of coöperatie zijn, die geld wil gaan verdienen met het opwekken van energie, en die een grote hoeveelheid subsidie kan verwachten als hij de vergunning krijgt.

En wat kunnen bewoners doen? Bewoners kunnen actief deelnemen aan het opstellen van een participatieplan. Dat plan moet dan worden goedgekeurd door gemeente.

Actief deelnemen aan het opstellen van een participatieplan? Wat houdt dat in? Wat zijn redenen voor de gemeente om een dergelijk plan af te keuren, als de gemeente en het bedrijf de windturbines zo ontzettend graag willen?

Een participatieplan zegt niets over draagvlak. Dit participatieplan wordt opgesteld door een commerciële partij, die bewoners zal zien als een obstakel onderweg naar een pot met miljoenen subsidie. Zij zullen dure communicatiebureaus inhuren en data-analisten die de meest mooie grafieken in elkaar zullen zetten om de gemeente te overtuigen dat er actief geparticipeerd zal worden.

En als bewoners het niet eens zijn met de vergunning? Dan kunnen ze naar de rechter. Maar in het kader van de Crisis en Herstelwet hebben burgers geen kans. De vergunning is immers binnen de wettelijke normen afgegeven.

Het zal voor bewoners dus onmogelijk zijn om de bouw van deze turbines tegen te gaan, ook al is er totaal geen draagvlak voor en is ernstige overlast te verwachten.

Omdat omwoners kansloos zijn zich te weren tegen deze partijen, mag door de overheid niet tot serieuze inspraak worden gerekend.

Een andere consequentie van niets doen, is dat in gebieden windturbines geplaatst gaan worden bij gebieden waar nog woningen gebouwd moeten worden. (Voor 2040 nog 1 miljoen woningen nodig in heel Nederland).

Gemeenten zullen bij windmolens in de buurt minder grondopbrengsten genereren. Bovendien zal niemand dicht bij een windmolen willen wonen. Gezien de druk op de woningmarkt zullen sommige mensen er niet aan ontkomen bij de windmolens te moeten gaan wonen. Zij gaan dan consequent meer gezondheidsrisico's lopen en hinder ondervinden dan mensen die in andere gebieden gaan wonen.

De overheid dient te zorgen dat al haar burgers op dezelfde wijze beschermd worden tegen hinder en eventuele gezondheidsrisico's.

Het 'niet doen'-scenario is dus geen optie. De actie die we van de provincie verwachten: Alle zoekgebieden waarbij windturbines op minder dan 1500 mtr of minder dan 10x de tiphoogte bij woningen vandaan gepland zijn moeten vervallen.

ALTERNATIEVEN

Voor draagvlak voor wind op land is in de buurt van bewoning en in natuur weinig tot geen draagvlak. Als we in onze behoefte voor windenergie willen voorzien, dan zullen we op andere plekken moeten zoeken. Hiervoor is de zee de meest logische plek en hier nog ruimte genoeg¹⁶.

In alle nieuwe verkiezingsprogramma's wordt de rol voor wind op zee belangrijker. GroenLinks wil in het kader van haar Green Deal¹⁷ de wind op zee ambitie voor 2030 verhogen van 11.5 GW (klimaatakkoordstelling) naar 23 GW. Dit terwijl de totale nog in te vullen en nog niet vergunde wind-op-land ambitie in het kader van de RES slechts 1,1 GW is (voor heel Nederland). Binnen het Noordzee akkoord is de totale ruime voor wind-op-zee vastgesteld op 60 GW¹⁸. Wind-op-zee is inmiddels goedkoper dan wind-op-land¹⁹, en heeft veel minder maatschappelijke kosten.

Op 9 en 10 december zijn door het ministerie van EZK de resultaten gepresenteerd van een eerste verkenning naar een verhoging van de realisatie van wind-op-zee-capaciteit vóór 2030²⁰. Hieruit blijkt dat er technisch gezien vóór 2030 nog bijna 10GW aan capaciteit te realiseren is op zee (zie subsessie verkenning aanlanding Wind op zee – versnelling 2030²¹).

Gegeven deze mogelijkheid is er geen groot maatschappelijk belang om koste-wat-kost windenergie op land te genereren.

Er ligt nu een politieke keuze om de grootschalige vernietiging van onze leefomgeving tegen te gaan, gezondheidsrisico's te voorkomen, unieke natuurgebieden en leefomgevingen van

¹⁶ <https://windalarm.amsterdam/reference/Wat-zijn-de-plannen-voor-wind-op-zee>

¹⁷ <https://groenlinks.nl/sites/groenlinks/files/2021-01/GNDVNLGND.pdf>

¹⁸ <https://windopzee.nl/onderwerpen-0/wind-zee/hoeveel-ruimte/>

¹⁹ <https://windopzee.nl/onderwerpen-0/wind-zee/kosten/kosten-windparken/>

²⁰ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/hoogspanning/verkenning-aanlanding-wind-op-zee-vawoz>

²¹ <https://www.youtube.com/watch?v=8hfMTwmm0nM>

(zeldzame) vogels en dieren te behouden, door de mogelijkheid te benutten die er is om de 1,1 GW wind-op-land te verplaatsen naar wind-op-zee.

Dit zijn wellicht beslissingen die niet op gemeentelijk en provinciaal niveau genomen worden, maar u kunt een beroep doen op uw collega's in Den Haag om dit op nationaal niveau te regelen.

In de tussentijd kunt u op provinciaal niveau wel de beslissing nemen om uw provincie te behoeden voor de nadelige effecten van industriële windturbines op land.

VRAGEN

Naar aanleiding van uw antwoorden in de commissievergadering en de informatie die wij in deze brief hebben aangevoerd, hebben wij een aantal vragen:

1. Bent u op basis van het voorzorgprincipe en andere argumenten in deze brief bereid zoekgebieden uit de RES te laten vervallen waarbij Windturbines worden gepland waarbij de minimale afstand tot bebouwing minder is dan 1500mtr of 10x de tiphoogte? En zo niet, waarom niet?
2. Hoe kijkt u naar het voorzorgprincipe gegeven de wetenschappelijke discussie over geluidshinder, de onbekende gevolgen van Laagfrequent Geluid en de slechte ervaringen met andere windparken dichtbij bewoning?
3. Indien u van mening bent dat het voorzorgprincipe niet van toepassing is, welke basis ziet u dan om eventuele claims van bewoners ten gevolge van opgelopen gezondheidsschade door bijv. Laagfrequent Geluid in de toekomst te ontlopen?
4. Deelt u de mening dat gebrek aan draagvlak behalve door gebrek aan participatie, inspraak en informatievoorziening, ook kan ontstaan doordat burgers het gevoerde/voorgestelde beleid gewoon slecht vinden? En zo niet, waarom niet?
5. Deelt u de conclusie dat gemeenteraden niet autonoom in staat zijn om te bepalen of voor een zoekgebied draagvlak is, onder andere vanwege de gemeentegrens overschrijdende effecten van de windturbines? En zo niet, waarom niet?
6. Gaat u voor de zoekgebieden als provincie zelf onderzoeken doen naar draagvlak ivm vooringenomen onderzoeken zoals in Amsterdam ? En zo niet, waarom niet?
7. Als bij een zoekgebied twijfel is over draagvlak, zorgt u dan ook dat de zoekgebieden met Turbines binnen de 600 meter van bewoning
 - a. niet worden opgenomen in de RES?
 - b. Er geen uitzondering wordt gemaakt om een vergunning te verlenen?En zo niet, waarom niet?
8. Hoe kijkt u naar de groei van stroombehoefte voor datacenters in relatie tot de opwekking van stroom door windenergie? Kunt u begrijpen dat dit beleid voor burgers leidt tot gebrek aan draagvlak voor windturbines dichtbij hun woningen?
9. Kunt u aangeven hoe u wilt voorkomen dat de plaatsing van windturbines in natuurgebieden jarenlang werk van natuurbehoud teniet doet en unieke natuur vernietigt?
10. Deelt u de mening dat met de implementatie van de RES een verdeling van windturbines over Nederland gaat ontstaan die vergelijkbaar is uit het 'confettimodel', zoals in het rapport 'Via Parijs'? En zo niet, waarom niet?

11. In hoeverre denkt u dat er door het toelaten van windturbines dicht bij bewoning een situatie ontstaat waarbij mensen met een lager inkomen onevenredig veel vaker in gebieden zullen wonen waar hinder en gezondheidsrisico's van windturbines zijn?
12. Wat is uw boodschap aan de ruim 9000 ondertekenaars van de Windalarm petitie en alle andere bezorgde bewoners van Noord-Holland met betrekking tot uw belofte uit uw blog van 8 februari, waarmee deze brief begon: *“Dat betekent dus niet dat er overal zomaar windmolens komen. Alleen daar waar het kan en waar mensen het willen.”*?

Uiteraard ben ik/zijn wij bereid om deze brief nader toe te lichten.

Hartelijk dank voor uw reactie,

Mede namens Windalarm,

Joost de Groot
Wim Noordhoekade 678
1087NJ Amsterdam
06-14691184
Joost@carbid.nl

Bijlage 1: Toelichting Draagvlakonderzoek Amsterdam

Er is een suggestieve enquête uitgevoerd door gemeente Amsterdam zelf, dat later bleek een draagvlakonderzoek te zijn. Door de verkregen resultaten van een zeer beperkte groep mensen die reageerden op een eenzijdige manier te presenteren, wordt door de wethouder geconcludeerd dat er draagvlak is²².

Zie hieronder de gestelde vraag (bron: Draagvlakonderzoek²³):

Vragenlijst – Zoekgebieden windmolens

Introttekst Welkom bij de vragenlijst over Windmolens.

De gemeente Amsterdam wil een leefbare en toekomstbestendige stad zijn. Om hier inzicht in voor op te doen, voeren we een onderzoek uit naar het plaatsen van extra windmolens in Amsterdam in bepaalde delen van de stad. U woont in of vlak bij één van die gebieden waar mogelijk windmolens gaan komen. Hoe denkt u hierover en welke keuzes worden hierbij in uw huishouden gemaakt?

Windmolens De ambitie van de gemeente Amsterdam is om voor het jaar 2030 circa 17 (extra) windmolens bij te plaatsen. Maximaal de helft hiervan zou in het havengebied passen. De windmolens zullen ongeveer 150 meter hoog worden en volgens alle wettelijke normen worden geplaatst (o.a. ten aanzien van geluid en slagschaduw). Met de Amsterdamse ambitie voor meer windmolens én zonnepanelen op de helft van de geschikte daken wordt in 2030 genoeg duurzame elektriciteit opgewekt voor 80% van de Amsterdamse huishoudens. Bewoners in de buurt van de windmolens krijgen de mogelijkheid om mee te denken over de plannen en om financieel mee te profiteren van de opbrengsten.

Kunt u aangegeven in hoeverre u het ermee eens bent dat extra windmolens gerealiseerd worden in Amsterdam?

- ☐ 1 helemaal mee eens
- ☐ 2 mee eens
- ☐ 3 niet mee eens en niet mee oneens
- ☐ 4 mee oneens
- ☐ 5 helemaal mee oneens
- ☐ 6 weet niet, geen antwoord

Windmolens_toelichting Wilt u dat toelichten?

Ontvangers van die enquête waren niet goed geïnformeerd over de essentiële feiten m.b.t. plaatsing van Windturbines, namelijk dat dit windmolens met tiphoogte van 241 meter 350 meter bij bebouwing vandaan konden zijn. Bovendien werd een dag na publicatie van de resultaten op provinciaal niveau de 600 meter grens aangepast, waardoor Windturbines veel dichterbij woningen konden worden gepland.

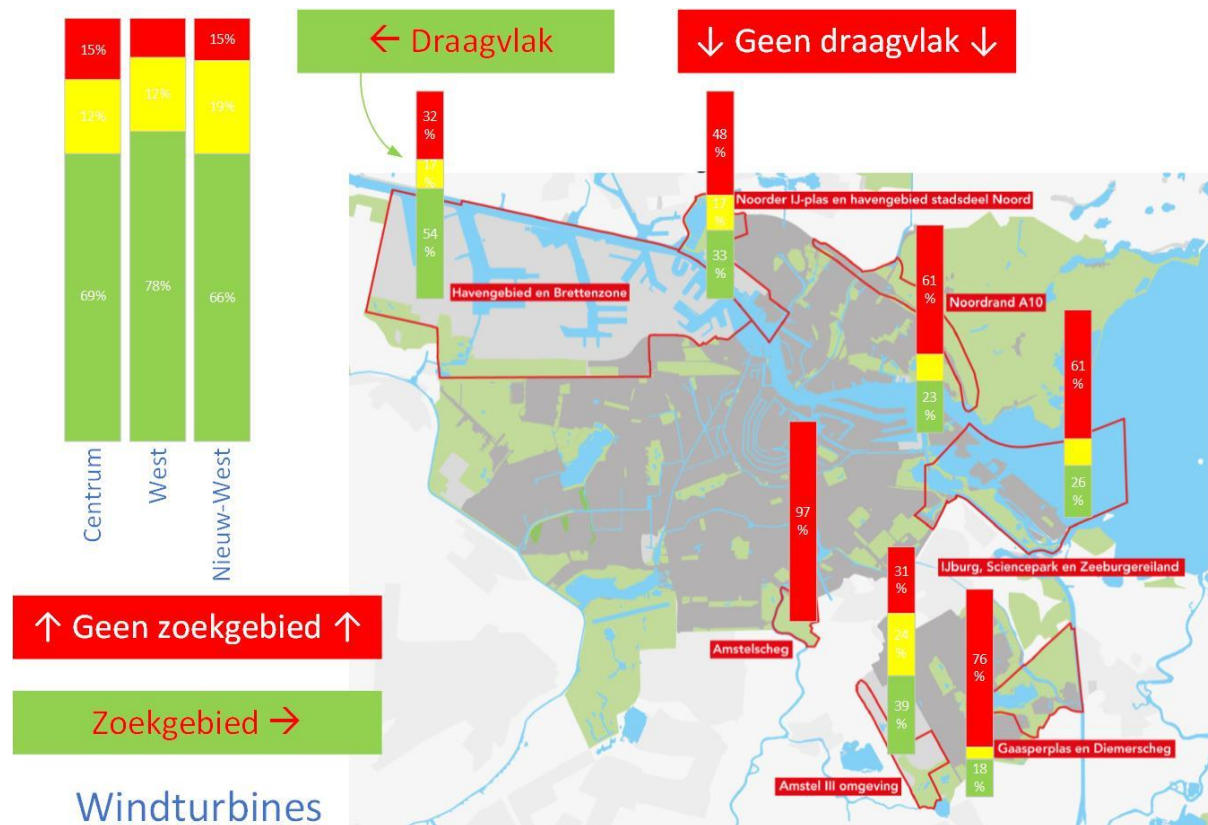
In het rapport is bovendien niet gekeken naar wat mensen hebben ingevuld bij de toelichting. Als u de toelichtingen²⁴ leest, dan kunt u zien dat mensen door de enquêtevraag op het verkeerde been zijn gezet, en dat antwoorden vaak genuanceerder liggen dan bovenstaande keuze 1 t/m 6.

²² <https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/9575212/1/09012f978326bc31>

²³ <https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/9575213/1/09012f978326bc32>

²⁴ <https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/9575216/1/09012f978326bc33>

In de Bijlage 2 een nadere analyse gemaakt door WindAlarm Amsterdam. Zie ook een bericht van WindAlarm op Facebook²⁵, en een ander bericht over op de WindAlarm website, waar onderstaande kaart te vinden is over verdeling van het draagvlak over de stad²⁶ (wel zoekgebieden/geen zoekgebieden). Zoals u ziet is in de relevante gebieden, namelijk de zoekgebieden, geen draagvlak. Zelfs niet op basis van suggestieve vraagstelling en gebrekkige informatie van het onderzoek.

²⁵ <https://www.facebook.com/100058088145578/posts/127504172529187/?d=n>

²⁶ <https://windalarm.amsterdam/reference/Lokaal-draagvlak-ontbreekt#>

BIJLAGE 2: ANALYSE DRAAGVLAKONDERZOEK

Geen draagvlak voor windturbines in Amsterdam en haar zoekgebieden

Een belangrijk onderdeel van het RES proces is draagvlak. In de Amsterdamse context bepaalt volgens de provincie niet het zoekgebied, maar de gemeenteraad of er draagvlak is.

In 2020 heeft de gemeente een enquête uitgevoerd, wat uiteindelijk een draagvlakonderzoek bleek dat gebruikt wordt om de huidige zoekgebieden, en de mogelijk zeer korte plaatsing op woningen (vanaf 350 meter) te rechtvaardigen.

Het windmolenplan wordt in de introductie van de enquête gepresenteerd als voorwaarde om een leefbare en toekomstbestendige stad te zijn, alles wordt uitgevoerd volgens wettelijke normen ten aanzien van geluid en slagschaduw en bewoners kunnen ook nog eens financieel meeprofiteren. De locaties van de zoekgebieden waren op dit punt van de enquête nog niet bekend.

“Kunt u aangeven in hoeverre u het ermee eens bent dat extra windmolens gerealiseerd worden in Amsterdam?” Het zal niet verbazen dat 65% van de Amsterdammers het hier (helemaal) mee eens was, het verbaast eerder met deze vraagstelling dat niet meer mensen het hier mee eens waren.

Dan volgt een optie om dit antwoord toe te lichten en dat heeft maar liefst 2/3 van de respondenten gedaan. Hier was dus een duidelijke behoefte toe. Deze toelichting is niet terug te vinden in de resultaten, maar is wel als extra bijlage bij dit onderzoek beschikbaar, hoewel niet gepubliceerd.

Windalarm Amsterdam heeft deze enorme bulk aan open antwoorden gecategoriseerd en dat levert de volgende resultaten op onder de mensen die het zowel (helemaal) eens als oneens zijn:

- 20% wil hoe dan ook windturbines. Overlast moet voor lief genomen worden en individuele klachten en ongemak zijn ondergeschikt aan de redding van onze planeet;
- 10% is tegen windturbines in elke vorm en op elke plaats;
- 70% is genuanceerd. Als ze het eens waren, dan waren ze dat *of* onder de voorwaarde dat op voldoende afstand van woningen geplaatst wordt en geen schade aan de natuur optreedt, *of* alleen eens bij plaatsing in haven of industriegebieden *of* eens maar met voorkeur voor alternatieven. Bij de oneens groep is vooral de inschatting dat het onmogelijk in Amsterdam is windmolens te plaatsen op voldoende afstand van woningen, maar (of?) men is dan vaak wel positief over de haven en over alternatieven.

Op een later moment in de vragenlijst werden de zoekgebieden bekend gemaakt, en respondenten in de zoekgebieden, op de haven na, waren het in meerderheid oneens met plaatsing van meer windturbines.

Het is duidelijk dat onder alle respondenten 70% voorwaarden stelt aan plaatsing van windturbines. Plaatsing dichtbij woningen en/of in kwetsbare natuur kan daardoor zelfs leiden tot 80% tegenstand.

Bij de uitspraak van de gemeente dat bijna 2/3 van de Amsterdammers voor meer windmolens in de stad is, moeten wij daarom wel wat kanttekeningen plaatsen. Dit geldt alleen als de natuur niet aangetast wordt, deze ver genoeg van woningen geplaatst worden en/of in de haven of industrieterreinen geplaatst worden. En dat “ver genoeg” is nu onderwerp van debat. Er worden op kaarten vele mogelijkheden aangegeven van 350 meter vanaf woningen, omdat dat volgens de wet zou kunnen. Dat is ver onder de 600 meter die de provincie hanteert, en zeer ver onder de 1500 meter (of 10 x tiphoogte van de turbines) die gerechtvaardigd worden door voortschrijdend

maatschappelijk en wetenschappelijk inzicht (zie bijlage over Geluid en gezondheid). Dat werd er iig richting respondenten niet bij vermeld.

Wat zegt wie over uitkomst draagvlakonderzoek windmolens Amsterdam?

Gemeente zegt:

- 65% is het eens dat meer windmolens geplaatst worden

Windalarm Amsterdam leest:

- 20% wil zonder voorwaarden meer windmolens
- 10% wil onder geen enkele voorwaarde meer windmolens
- 70% is positief mits voldoende afstand van woningen, geen schade aan natuur en/of positief mits plaatsing in de haven.

Verklaring verschillen:

- Gemeente gebruikt hierbij de uitkomst van 1 keuze vraag
- Windalarm gebruikt hierbij de uitkomsten van de open vraag die 2/3 beantwoord heeft

Kritiek:

- Het onderzoek stuurde in de enquête naar gewenst resultaat door in de intro de zoekgebieden en de mogelijke afstanden vanaf 350 meter tot huizen van turbines van 200 meter tiphoogte achterwege te laten,
- Het onderzoek stuurde in de enquête door het meeprofiten te benoemen zonder er verder op in te gaan. Dit is misleidend gebleken, wat terug te lezen was in de open antwoorden. Veel respondenten verwachten gratis elektriciteit of extra inkomsten zonder inleg. Beiden gaan zeker niet gebeuren;
- Er zijn resultaten in de zoekgebieden en resultaten ver *buiten* de zoekgebieden. Voor het meten van draagvlak zijn de zoekgebieden het meest relevant, maar beiden zijn in de benoemde 65% samengevoegd door de gemeente;
- In de zoekgebieden zelf -behalve de haven -is de meerderheid van de steekproef tegen, zelfs zonder de informatie over korte afstanden. Dit wordt door gemeente niet gecommuniceerd.
- De open vraag geeft waarde aan een antwoord, maar deze opmerkingen –slechts terug te vinden in de niet gepubliceerde annexen- zijn niet meegenomen in de interpretatie en representatie van resultaten door onderzoekers en de gemeente.

Conclusie Windalarm:

- Respondenten die positief waren vertrouwden in grote getale dat de gemeente hun belangen en die van de natuur in het proces zouden behartigen doordat ze hun voorwaarden meegaven.
- Het draagvlak onderzoek mag onder geen beding gebruikt worden om de provinciale norm van 600 meter afstand tot woningen los te laten.

Windalarm stelt, op basis kennis terug te vinden in andere bijlagen:

- Voortschrijdend maatschappelijk en wetenschappelijk inzicht over overlast zou 10 x tiphoogte of 1500 meter afstand rechtvaardigen.
- Plaatsing in natuurgebieden met bv zeer nadelig effect op vogels is onverantwoord.

BIJLAGE 3: BRIEF BEWONERSCOMMISSIE "HOEFIJZER PLUS"

Geacht bestuur, geachte leden van de stadsdeelcommissie,

Wij zijn bewoners van Amsterdam zuidoost, huurders van Eigen Haardwoningen in Reigersbos en wij hebben begrepen dat er mega-windturbines staan gepland in twee 'zoekgebieden' in ons stadsdeel. Onder de naam "Zoekgebied Amstel III" wordt het hele gebied tussen Bullenwijk en het Abcoudermeer, zowel de tienduizenden bewoners als de flora en fauna in het beschermde gebied De Hoge Dijk (Natuurnetwerk Nederland) bedreigd door lawaai, slagschaduw, knipperlicht en -voor vogels, vleermuizen en insecten -potentieel dodelijke wiekslag. Daarnaast wordt het, nu al door het nieuwe Toekomstplan ernstig bedreigde, Gaasperplasgebied als zoekgebied genoemd. Dat gebied behoort overigens tot hetzelfde NNN en maakt onderdeel uit van dezelfde ecologische verbindingsstructuur.

Onze woonwijken bestaan overwegend uit blokken met (middel-)hoogbouw. Ze zijn van matige kwaliteit en vaak zeer slecht geïsoleerd tegen geluid. Wij hebben veelal geen back yard en vaak zelfs geen balkon. Voor onze frisse lucht en beweging zijn we afhankelijk van het openbaar groen, ook al omdat veel bewoners geen dagje naar de Veluwe of Zandvoort kunnen betalen. Wel behoren we tot de buurten met de slechtste gezondheid van Nederland. Lawaai in het algemeen is al bewezen schadelijk voor mens en dier en zowel de WHO als het RIVM waarschuwen daarnaast expliciet tegen het laagfrequente geluid van deze turbines. Leer- en studieprestaties kunnen negatief worden beïnvloed, gedragsstoornissen concentratieproblemen en overprikkelbaarheid, hart- en vaatziekten, (jeugd-) obesitas: er zijn ondubbelzinnige verbanden aangetoond tussen slaap-en rustdeprivatie en al deze aandoeningen.

Onze jeugd scoort opvallend laag op bijvoorbeeld de CITO eindtoets, gezien wat er op grond van hun aanleg, talenten en motivatie verwacht mag worden. Er bestaat, zie boven, overtuigend wetenschappelijk bewijs voor niet alleen de relatie tussen onderpresteren op studiegebied en gebrek aan (nacht-) rust, maar ook evidentie voor de positieve effecten van een toegankelijke rustige en vooral groene en natuurlijke nabije omgeving.

In deze wijk bestaat al een enorme cumulatie aan lawaai: we wonen onder een van de drukste vliegknooppunten van Europa. In onze slechtgeïsoleerde huurwoningblokken, is het nooit stil: ingeklemd tussen overvolle spoorlijn, de snelwegen A2 en A9 én het knooppunt Holendrecht. Daarnaast is er -buiten covidtijd - veel lawaaioverlast van de vele herrie-evenementen in het stadsdeel.

De huurblokken in o.a. Reigersbos, Holendrecht, de onlangs opgeleverde woningnieuwbouw omgeving Meibergdreef, de studentenwoningen en de flats Bullewijk-Bijlmer H-buurt staan zo'n 1500 meter hemelsbreed van een turbine aan de Ouderkerkerplas. Het gaat om een 'klein model', dat niet meer wordt gebouwd. Bewoners geven aan nu al overlast te ervaren van het permanente gebrom. De geplande turbines in zoekgebied 'Amstel III' staan straks niet alleen veel dichterbij de woningen, ze zijn ook nog eens heel veel groter en lawaaiër. Als er aan de oostzijde van de A2 inderdaad turbines komen, voorspellen we dat niet alleen Amsterdam daar last van krijgt, maar ook omliggende dorpen, tot Amstelveen aan toe.

Midden in het 'zoekgebied Amstel III' ligt ook de aanvliegroute van de traumaheli van het AMC. Turbines zijn hier levensgevaarlijk, naast het feit dat ze ernstig zieken hinderen en zorgpersoneel en studenten (examenzalen voor alle studierichtingen UvA!) tot last zijn.

In zuidoost is niemand geïnformeerd over de plannen. Niet in en rond Amstel III, niet rond zoekgebied Gaasperpark. De meeste instellingen, bewoners, hotels of bedrijven weten niet wat ze boven het hoofd hangt. Dat is opvallend in een buurt waar we 3 brieven krijgen als er een parkeerplaats wordt afgesloten om een stuk weg te verstraten.

Van Altra Bleichrod (VSO voor jongeren met een autismespectrumstoornis), het naastgelegen Domus voor mensen met complexe psychiatrische aandoeningen, de HvA, de UvA, het Lelylyceum en een groot aantal basisscholen, afhankelijk van de plaatsing van de turbines zullen veel onderwijsinstellingen en kinderdagverblijven er last van ondervinden.

Zuidoost en -o.a.- een aantal van onze huurders werken op dit moment aan een broodnodig Masterplan om onder andere gezondheid, veiligheid en onderwijsresultaten te verbeteren. Het zou onzinnig, onproductief en niet duurzaam zijn om die doelen tegen te werken door plannen die de gezondheid en het leervermogen bewezen schade toebrengen. Juist in Amsterdam Zuidoost! Er zijn zowel qua stroomopbrengst en welzijn en gezondheid betere alternatieven dan plaatsing zo dicht bij bewoners of in de natuur!

Wij, huurders van Eigen Haard, vragen namens onze achterban en ongetwijfeld veel andere bewoners, aan ons stadsdeelbestuur om ons te beschermen. Wij hebben geen -digitale-lobbynetwerken zoals in andere door de turbines bedreigde stadsdelen. Onze contacten verlopen veelal via gebedshuis, buurthuis, informele ontmoeting, treffen rond school of crèche of familiebijeenkomst en die mogelijkheden zijn vanwege de huidige pandemie ernstig beperkt. De bibliotheek die velen van ons toegang tot kranten of digitale media biedt, is dicht. Wij moeten juist nu kunnen vertrouwen op degenen die wij verkozen hebben om voor onze belangen op te komen en wij verwachten van u dat u dat vertrouwen niet beschaamt.

Met dank en vriendelijke groet,

Bewonerscommissie HoefijzerPlus

BIJLAGE 4: BRIEF GEMEENTE AMSTERDAM, ONTVANGEN 14 JANUARI

**Gemeente
Amsterdam**

Bezoekadres
Stadsloket Oost
Oranje-Vrijstaatplein 2
1093 NG Amsterdam

Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Aan de bewoner van deze woning

Datum 7 januari 2021
Onderwerp Informatie over mogelijke plaatsing van windmolens

Beste bewoner van IJburg of Zeeburgereiland,

U ontvangt deze brief omdat we u willen informeren over het proces van mogelijke plaatsing van windmolens. Wij, onze collega's in het college van B en W, de leden van de gemeenteraad van Amsterdam en het stadsdeelbestuur Oost, hebben duidelijk gehoord dat een aantal bewoners zich hier zorgen over maakt. De meeste zorgen gaan over geluid, zicht, effecten op de natuur en de veiligheid als gevolg van eventuele plaatsing van windmolens. Wij begrijpen deze zorgen, daarom willen we u graag verder informeren over dit proces.

In tegenstelling tot berichten die rondgaan, staat nog niet vast dat er windmolens bij IJburg zullen komen. Wel willen we die mogelijkheid goed onderzoeken. Daar zijn we nu nog mee bezig.

Achtergrond

Om een eerlijke bijdrage te leveren aan de wereldwijde strijd tegen klimaatverandering heeft de Amsterdamse gemeenteraad besloten om, naast het inzetten van energie uit zon en aardwarmte, uiterlijk in 2030 ongeveer zeventien extra windmolens te plaatsen binnen de gemeentegrens van Amsterdam. Deze windmolens wekken duurzame energie op die grotendeels zal worden gebruikt voor lokale huishoudens en bedrijven. IJburg/Zeeburgereiland is een van de mogelijke locaties voor het opwekken van windenergie.

Zoekgebieden

Op dit moment onderzoeken we waar in onze gemeente windenergie het beste kan worden opgewekt. Bewoners zijn in 2019 uitgenodigd om mee te denken over duurzame energie-opwek en mogelijke locaties voor windmolens. Mede op basis van deze input heeft de gemeenteraad in het voorjaar 2020 zeven zogenaamde zoekgebieden aangewezen voor mogelijke windmolens. Naast IJburg, Zeeburgereiland en SciencePark zijn dit het Havengebied en Sloterdijk/Brettenzone, de Noorder IJ-plas en Havengebied Noord, de smalle strook ten noorden van de Ring A10 Noord, Gaasperplas en Diemerscheg, Amstel III en omgeving, en Kop Amstelscheg (Zuid).

Zeer waarschijnlijk plaatsen we niet in alle zeven zoekgebieden windmolens. We verwachten nu dat ongeveer de helft van de zeventien molens past in het Havengebied. Voor de overige molens zoeken we locaties in (een van) de andere zoekgebieden.

We onderzoeken de hoeveelheid energie die per locatie opgewekt kan worden, het draagvlak onder -met name- bewoners, de ruimtelijke inpassing en de elektriciteitsinfrastructuur. Om het draagvlak te peilen is in september 2020 een enquête uitgevoerd, zijn er interactieve avonden gehouden en gesprekken georganiseerd voor bewoners en alle betrokkenen. Uiteraard houden we in het onderzoek rekening met de eisen op het gebied van geluid, schaduw, natuur en milieu.

In het voorjaar 2021 beslissen we, mede op basis van de uitkomsten van alle ontvangen reacties, of en hoe we de zoekgebieden aanpassen. Bij de besluitvorming in de gemeenteraad kunt u als inspreker een reactie geven.

Meepraten, meeprofiteren en inspraak

Na de definitieve vaststelling van de zoekgebieden kunnen partijen zich melden om in een zoekgebied windmolens te realiseren. Dat kunnen energiebedrijven zijn, maar ook energie-coöperaties of bijvoorbeeld waterschappen. Deze partijen moeten, voorafgaand aan de vergunningaanvraag, samen met de omgeving een plan opstellen dat beschrijft hoe bewoners worden betrokken, kunnen meepraten en meeprofiteren en ook hoe de inspraak is geregeld. Bewoners worden per brief uitgenodigd om actief deel te nemen aan het opstellen van dit participatieplan.

Daarnaast moeten voorafgaand aan de vergunningsaanvraag meerdere onderzoeken zijn uitgevoerd. Denk aan een milieueffectrapportage waarin heel concreet is aangegeven welke mogelijke schade op de natuur kan optreden en of dat aanvaardbaar is. Ook moet onderzoek worden gedaan naar geluid en windsnelheden.

Pas als het participatieplan door het gemeentebestuur is goedgekeurd en de onderzoeken zijn afgerond, kan een plan voor realisatie van een windmolen verder worden uitgewerkt en een vergunning aangevraagd. Tegen een verleende vergunning kan bezwaar en/of beroep worden aangetekend.

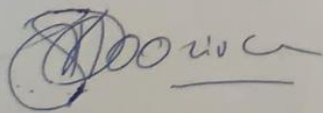
Noodzaak

We zien de snelle overstap van gas, olie en kolen naar vooral zon, wind en aardwarmte als een dringende noodzaak om de klimaatverandering te stoppen. Als stadsbestuur realiseren we ons zeer goed dat onze leefomgeving daarbij ook gaat veranderen. Niet alleen in Amsterdam, ook in de rest van het land. Amsterdam kiest voor een traject waarin bewoners en anderen in de omgeving van de zoekgebieden intensief worden betrokken.

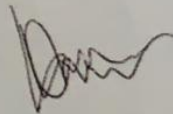
Informatie

Heeft u naar aanleiding van deze brief nog vragen, neem dan contact met ons op door het contactformulier in te vullen op [Amsterdam.nl/windenergie](https://amsterdam.nl/windenergie). Op deze website vindt u meer informatie over windenergie en over de ontwikkelingen rondom windenergie in Amsterdam.

Met vriendelijke groet,

Marieke van Doorninck
Wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling en
Duurzaamheid

Rick Vermin
Portefeuillehouder Duurzaamheid en
Energietransitie Stadsdeel Oost

Bijlage 5: Lobby en belangen

Tijdens de insprekavond voor de commissie in de gemeente Amsterdam waren er van de 160 insprekers 12 insprekers die zich voorstander van het plaatsen van windturbines dicht bij bewoning verklaarden.

Een klein onderzoekje leerde echter dat 11 van de 12 voorstanders een direct of indirect financieel belang hebben bij de bouw van windturbines²⁷.

#	Naam		Organisatie	Op persoonlijke titel
1	Frank	Boon	Zuiderlicht	nee
2	Keijen	van Eijk	NDSM Energie	nee
3	Laetitia	Ouillet	De Windvogel	nee
4	Bouwe	Olij	Amsterdam Energie	ja
5	Marcel	Gort	Onze A-Noord Energie	nee
			Amsterdam Energie + com. Amsterdam	
6	Tineke	de Vries	WIND	nee
7	Jorien	de Lege	Milieudefensie	ja
8	Floriaan (Philip)	Verhaak	DNV GL	ja
9	Valérie	van Hagen	Statkraft	ja
10	Heike	Sittel	Statkraft	ja
		van		
11	Titia	Leeuwen	Energie Samen	ja
12	Rens	Savenije	Onze A-Noord Energie	ja

De belangen zijn begrijpelijk: er worden immers miljoenen aan subsidies verstrekt bij de aanleg van windturbines.

En natuurlijk mogen deze mensen voorstander zijn. Feit is echter dat zij vaak op persoonlijke titel inspreken, en in de meeste gevallen hun werkelijke belang niet kenbaar maken (in een geval werd zelfs uitgebreid betoogd dat er gesproken werd namens alle jongeren).

Een ander voorbeeld is een positieve opinie in het Parool²⁸ over windenergie, ingestuurd op persoonlijke titel. Het parool moest er door derden op worden gewezen dat de inzender een belang had in deze industrie. Zij hebben dit inmiddels bij het artikel vermeld.

Dit gedrag geeft aan dat deze industrie alle middelen aangrijpt om het verkrijgen van een eerlijk beeld over draagvlak wil verstoren.

In een fase van vergunningaanvraag kan dan ook niet op deze partijen gerekend worden om voldoende rekening te houden met belangen van omwonenden.

²⁷ <https://windalarm.amsterdam/publicity/Resultaat-inspraak-van-160-mensen-geen-voorstanders-alleen-diegenen-met-een-financieel-belang>

²⁸ <https://www.parool.nl/columns-opinie/we-moeten-van-onze-windmolens-gaan-houden~bda5c730a/>

BIJLAGE 6: Gezondheidsrisico's van Windturbines bij bewoning

Mensen in de buurt van windturbines ervaren overlast en lopen extra gezondheidsrisico's.

Zie bijvoorbeeld de situatie rond vijf Windturbines in de gemeente Hoeksche Waard, waar duizenden klachten binnenkwamen en mensen verhuisden vanwege de herrie:

<https://www.ad.nl/hoeksche-waard/claus-vluchtte-net-als-anderen-weg-na-overlast-van-windpark-je-werd-er-helemaal-knettergek-van~afebde6c/>

Daarnaast is er het laagfrequent geluid. Dit geluid is niet/nauwelijks hoorbaar, maar is schadelijk voor de gezondheid. Hierover komen steeds meer gegevens beschikbaar.

Een aantal quotes uit de uitzending van Argos²⁹ op 26 september op NPO1 over dit onderwerp:

Mensen die in de buurt van windturbines wonen kampen veelvuldig met slaapproblemen. Daarnaast blijkt dat mensen met reeds bestaande hartklachten een grotere kans hebben op een beroerte en/of een hartinfarct.

Hartklachten kunnen verergeren onder invloed van langdurige blootstelling aan laagfrequent (brom)geluid dat onder andere door draaiende windturbines wordt geproduceerd. Dat meldt klinisch fysicus Jan de Laat van het Leids Universitair Medisch Centrum LUMC.

De Laat wijst op nog een uitkomst van zijn onderzoek: 'Laagfrequent geluid blijkt een gemakkelijke entree om invloed uit te oefenen op het menselijk lichaam en de hersenen. Veel onderzoeken rapporteren naast slaapverstoring en stress bijvoorbeeld ook effecten op geheugen en concentratieverlies.'

De Laat analyseerde meer dan 300 recent gepubliceerde wereldwijde studies naar gezondheidsaspecten van onder meer laagfrequent geluid. De publicatie van zijn onderzoek verschijnt binnenkort.³⁰ Hij roept ook op om beter te plannen:³¹

"Zelfs in Nederland is het mogelijk om die dingen zo neer te zetten dat de overlast er niet is. Er wordt te makkelijk gezegd 'we hebben een energieverplichting in het klimaatakkoord, en dan moet je de overlast maar voor lief nemen'."

Ook andere medici maken zich zorgen. Hieronder een aantal quotes uit een artikel in het tijdschrift "Medisch Contact" met de titel: "Windmolens maken wel degelijk ziek."³²

Een aantal quotes uit dit artikel:

Een substantieel deel van omwonenden van windturbines rapporteert wereldwijd identieke klachten: chronische slaapproblemen, hoofdpijn, tinnitus, een drukgevoel op

²⁹ <https://www.vpro.nl/argos/lees/onderwerpen/windmolens/2020/onhoorbaar-geluid-schadelijk-voor-gezondheid.html>

³⁰ <https://www.dvhn.nl/groningen/Analyse-driehonderd-studies-Laagfrequent-geluid-van-windmolens-mogelijk-schadelijk-voor-gezondheid-26049686.html>

³¹ <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/windmolens-steeds-krachtiger-en-te-vaak-dichtbij-woonwijken-terwijl-dat-helemaal-niet-nodig-is/>

³² <https://www.medischcontact.nl/nieuws/laatste-nieuws/artikel/windmolens-maken-wel-degelijk-ziek.htm>

de oren, vertigo, visusklachten, luchtwegproblemen, tachycardie, prikkelbaarheid, concentratie- en geheugenproblemen, en angstgevoelens samengaan met de sensatie van inwendige pulsaties of trillingen zowel slapend als in wakker toestand.

De schattingen van het percentage mensen dat gevoelig is voor laagfrequent geluid variëren tussen 10 en 20 procent. Mensen lijken bovendien in de loop van de tijd steeds gevoeliger te worden voor laagfrequent geluid. (...) Dit zou leiden tot een toename van de gevoeligheid voor laagfrequent geluid na langere blootstelling. Een belangrijke reden om jonge kinderen niet langdurig in de directe nabijheid van windturbines te laten verblijven.

Omdat de nieuwe en grotere types windturbine meer laagfrequent geluid produceren, zal ook de hinder toenemen. Dit bleek in Houten, waar sinds de plaatsing van een aantal hoge turbines, de omwonenden over geluidsoverlast klagen. Toch heeft het drie(!) jaar geduurd voordat onderzoekers van de Universiteit van Utrecht konden bewijzen dat de overlast gevende toon gerelateerd was aan de turbines.

De uitroep in de laatste quote is afkomstig van de schrijver van het artikel, en niet van ons. Maar houdt u vooral in gedachten dat terechte overlast blijkbaar moeilijk vast te stellen is.

Deze hierboven genoemde bronnen zijn slechts een topje van de ijsberg als het gaat om wetenschappelijke onderzoeken waaruit naar voren komt dat industriële windturbines slecht zijn voor de gezondheid.

Wetenschappelijk onderzoek is vaak moeilijk, getuige ook de recente fiasco rond Windpark Spui in Hoekse Waard:

In de Hoeksche Waard zouden er te weinig omwonenden zijn - statistisch te gering - om daar een oorzakelijk verband te kunnen constateren tussen geluidsoverlast en gezondheidsklachten.³³

Krijgt de provincie Noord-Holland straks de dubieuze eer windmolens dicht bij zoveel omwonenden te plaatsen dat een oorzakelijk verband wel kan worden aangetoond?

Feit is dat Windturbines wel degelijk risico's met zich meebrengen. Het lukt de industrie en in sommige gevallen beleidsmakers of andere belanghebbenden telkens weer om deze risico's weg te wuiven door te zeggen dat er geen link is tussen windturbines en risico's. In onderstaande onderzoek een overzicht van de meest gehoorde "excuses" en de ontkrachting hiervan:

Wind Turbine Noise and Human Health: A Four-Decade History of Evidence that Wind Turbines Pose Risks³⁴

Uit de samenvatting op pagina 1 de onderzoeksvraag en de conclusie:

³³ <https://www.ad.nl/hoeksche-waard/er-wordt-geen-wet-overtreden-toch-zijn-er-meer-dan-duizend-klachten-over-windpark-spui-hoe-kan-dat-br~abd88e85/>

³⁴ <https://hearinghealthmatters.org/wp-content/uploads/sites/19/files/2016/09/16-10-21-Wind-Turbine-Noise-Post-Publication-Manuscript-HHTM-Punch-James.pdf>

Many expert-review panels and some individual authors, in the U.S. and internationally, have taken the position that there is little literature to support concerns about adverse health effects (AHEs) from noise emitted by industrial wind turbines (IWTs). In this review, we systematically examine the literature that bears on some of the particular claims that are commonly made in support of the view that a causal link is non-existent.

The reviewed evidence overwhelmingly supports the notion that acoustic emissions from IWTs is a leading cause of AHEs in a substantial segment of the population.

Oftewel: Windturbines veroorzaken gezondheidsschade bij omwonenden.

Geluidsnormen

In alle antwoorden en communicatie wordt aangegeven dat men zich bij plaatsing aan de wettelijke normen zal houden:

De provincie lijkt zich hiermee op het standpunt te stellen dat als deze normen worden gehanteerd, er geen reden is om af te zien van plaatsing van industriële windturbines. Deze normen houden echter geen rekening met LaagFrequentGeluid (LFG).

Het RIVM geeft in haar Factsheet Laagfrequent Geluid³⁵ aan onder het kopje “Juridisch kader”:

Er bestaat geen specifieke wet- en regelgeving voor LFG in Nederland. Voor geluid in het algemeen is de Wet geluidhinder (Wgh) in 1979 opgesteld. Deze wet moet de toename van geluidblootstelling beperken. Gemeenten kunnen voor specifieke situaties maatwerkvoorschriften of vergunningsvoorschriften voor LFG opstellen.

De provincie verwacht blijkbaar dat een wet van ruim 40 jaar oud voldoende bescherming biedt aan omwonenden tegen de huidige industriële turbines.

³⁵ <https://www.rivm.nl/sites/default/files/2020-09/Factsheet%20laagfrequent%20geluid.pdf>

Varianten Wind op Land

Variant 1: Nationale clusters

Uitgangspunten:

- clusters in grid-opstelling* van 200, 300, 400 of 1.000 turbines.
- plaatsing in jonge ontginningen, grootschalige zeeleipolders, grootschalige havengebieden en hoogveenontginningen.

Variant 2: Regionale clusters

Uitgangspunten:

- clusters in grid-opstelling* van 30, 80 of 200 turbines.
- plaatsing in jonge ontginningen, grootschalige zeeleipolders,
- komgronden, hoogveenontginningen, grootschalige productiebossen, havens en grootschalige industrieterreinen.

Variant 3: Lokale clusters

Uitgangspunten:

- clusters in grid-opstelling* van 15 of 30 turbines.
- plaatsing voor ongeveer 2/5 in jonge ontginningen, grootschalige zeeleipolders, komgronden, hoogveengebieden, havens en grootschalige industrieterreinen.
- plaatsing voor ong. 3/5 op lokale bedrijventerreinen en verspreid over elke provincie, met iets meer clusters in de kustprovincies.

Variant 4: Confetti

Uitgangspunten:

- clusters in grid- en lijnopstellingen* van 2, 4 of 8 turbines.
- plaatsing verspreid over Nederland, met zowel los van elkaar als bij elkaar liggende opstellingen.
- dit scenario is ruimtelijk onwenselijk.

